

IZ DANASNJE STEVILKE:

Po vsej Sloveniji so izvoljeni novi odbori osnovnih frontnih organizacij Jugoslovanske delegacija je podprla Trygve Liejev dvajsetletni program miru Kako naj se pionirji pripravijo na praznik republike Po svetu — Fizkultura — Obvestila

Leto XI. — Štev. 277.	Ljubljana, ponedeljek, 20. novembra 1950	Mesečna naročnina 100.—	Izhaja vsak dan razen ob petkih	Cena din 2.—
-----------------------	--	-------------------------	---------------------------------	--------------

Po vsej Sloveniji so izvoljeni novi odbori osnovnih frontnih organizacij

Včerašnje volitve, ki so bile še v 15 okrajih, so frontovci počastili s prostovoljnim delom

Včeraj so bile volitve odborov osnovnih frontnih organizacij in delegatov za mestne, rajonske in okrajne zbore OF v okrajih: Maribor-okolica, Ptuj, Murska Sobota, Lendava, Radgona, Ljutomer, Poljčane, Postojna, Ilirska Bistrica, Gorica, Trebnje, Novo mesto, Črnomelj, Ljubljana okolica in Kranj okolica.

V primorskih, štajerskih in dolenskih okrajih so na predvečer zažgali kresove, mnogokje pa so se množično udeležili baklad. V številnih vaseh so včeraj že v zgodnjih jutranjih urah volili 100-odstotno. Frontovci so po volitvah množično odhajali na prostovoljno delo, da bi izpolnili obveznosti, ki so jih sprejeli v počastitev desete obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte.

Iz poročil, ki smo jih prejeli od naših dopisnikov, posnemamo nekatere podatke o volivnih izidih:

Do 18. ure je volilo v okrajih Maribor okolica 91 odst., Ptuj 93,9 odst., Radgona 92 odst., Ljutomer 97,5 odst., Murska Sobota 97 odst., Lendava 90 odst., Postojna 99 odst., Gorica 99,78 odst. frontovcev. Do 17. ure pa je volilo v okrajih: Ilirska Bistrica 98 odst., Trebnje 96 odst., Ljubljana okolica 95 odst. frontovcev.

Frontne organizacije v ljubljanski okolici so si že na predvolivnih sestankih napovedale medsebojno tekmovanje za dan volitev. Dobro so se pripravili predvsem v Šmartnem in Grbenju, kjer so prihajali delavci že pred 6. uro na volišče. Do 7. ure je volilo 84 % frontovcev, ki so po volitvah odšli na gradnjo elektrovođa. V Brezovici so do volitev popravili prosvetni dom. V litijem okolju so bili med najboljšimi v Ponočah. Na nekaterih voliščih zlasti v hribovskih vaseh so pričeli z volitvami že pred sedmo uro. Še pred osmo uro so zaključili volitve frontovci vasi Široka pod Sveto goro. V Ponovičih so volili po volitvah odšli na prostovoljno delo. Prevažali so gradbeni material na litijski most. V prvih dopoldanskih urah so končali volitve tudi v vaseh Zgornji Log nad Litijo, Laze. Velika vas pri Kremenčah, Sent Jurij pri Litiji in še nekaj vasi. V okraju Ljubljana-okolica so do 12. ure volili 75%.

V NOVOMEŠKEM OKRAJU SO PRIČAKALI VOLITVE S KRESOVI

Mnoge osnovne frontne organizacije so se začele pripravljati na volitve že v soboto. V Birčni vasi je zakurila vsaka volilna enota svoj kres, petega pa so zakurili pionirji. Kresovi so goreli tudi v Dol. Toplicah, na Dvoru, v okolici Zumberka in drugje. Povsod pa so se ob njih zbirali frontovci in mladina ter prepevali narodne in partizanske pesmi. Danes zjutraj so prvi odprli volišče frontovci Gaberja na Gorjancih. Osnovna volila je bila vsa v zelenju in cvetju, pred kolo pa so postavili dolge vrste emrek in brez. V tekmovanju, ki so ga Gaberčani napovedali sosednim frontovcem, pa so zmagali Stopičani. Že pred osmo uro so vsi volili.

Že dopoldne so prihajala iz mnogih vasi poročila, da so stoođstotno volili. Na žagi v Soteski je delalo po volitvah 33 prostovoljcev, popoldne pa je odšel ves kolektiv na prostovoljno delo na ekonomijo podjetja.

V Novem mestu je do 10. ure volilo že 85 % volilcev, v Lazah, Češnjah, Skrajncih in drugje pa so do 10. ure volili že vsi frontovci. Iz Straže je odšlo po volitvah 15 soferjev s kamioni na Rog prevažati les. Do 1. ure je volilo v okraju že 80 % vseh članov OF.

V CRNOMLJU IN GRADACU SO ODŠLI PO VOLITVAH NA PROSTVOLJNO DELO

V okraju Črnomelj je volilno tekmovanje razgibalo frontne organizacije. Metlika je napovedala tekmovanje Črnomlju, Novemu mestu in Kočevju. Frontni odbor v Gradcu pa je napovedal tekmovanje vsem vaškim odborom v Beli Krajini. V Metliki je godba že na vse zgodaj igrala budnico in do 9. ure se je udeležilo volitev že 60 % frontovcev. Kakor v Metliki tako so tudi v Črnomlju volilne enote med seboj tekmoval v okrasitvi volišč in v udeležbi. V Črnomlju je nad 60 frontovcev po volitvah odšlo na prostovoljno delo pri tlakovanju ceste. Do 11. ure je znašala volilna udeležba v Črnomlju že 80,7 %. Sedem volilnih enot je v Črnomlju že do 12. ure končalo volitve. Do 14. ure je dosegel Črnomelj že 99,2 % volilne udeležbe, Metlika pa 97,9 %.

Zelo razgibane so bile volitve tudi po vaseh. V Gradcu so se frontovci zbrali že ob 6. uri zjutraj. Do 7. ure je volilo že 75 % frontovcev. Po volitvah so odšli na prostovoljno delo pri obnovi prosvetnega doma, ki ga nameravajo dograditi do konca šestmesečnega tekmovanja. 100 % so glasovali tudi frontovci v Grmu, Zemlju in Zidoščevu pri Metliki. Frontovci v Grmu so v tekmovanju pred volitvami popravili vse poti v vasi in pomagajo čistiti poti še sosednji vasi. Na Sijem vrhu so si pred volitvami elektrificirali vas. V okolišju Suhorja je 12 vasi do 10. ure volilo 100 %. Velika večina vasi pa je končala volitve do 12. ure.

DOBER ODZIV V LJUTOMERSKEM OKRAJU

Kljub slabim volivnim pripravam v nekaterih vaseh ljutomerskega okraja so danes volitve množično prihajali na volišča in tako manifestirali svoje zaupanje v Osvobodilno fronto. Posebno so se izkazale organizacije v vinogradniških predelih Preseka, Nunska grapa, Grešovščak ter mesto Ljutomer, ki so volitve zaključili že do 8.30. Frontovci Ljutomera so takoj po opravljenih volitvah odšli na gradbišče spomenika padlih borev, ki ga bodo zgradili do Dneva republike. Zadržniki so vozili gradbeni material, gasilska četa pa je že ob 8. uri odšla v gramozno jamo, kjer je kopala gramoz in pesek za popravilo cest. Med najboljšimi so vasi v okolici Male Nedelje, kjer so že do 11. ure zaključili volitve.

OBMEJNE VASI SO SE UVRSTILE V MURSKOSOBŠKEM OKRAJU MED NAJBOLJŠE

Ze v zgodnjih jutranjih urah je zaključilo volitve veliko število vasi murskosobškega okraja. Med njimi Središče, Črepinci, Markiševci, Nemčovci in drugi. Frontovci madžarske manjšine v Središču so končali volitve med prvimi. Po volitvah so navažali gramoz na ceste, popravljali jarke itd. Zadržniki in obmejni vasi Kramarjenci, kjer so zaradi zadnjega deževja z jesensko setvijo nekoliko zaostali, pa so šli delat na polja.

Med najboljše so se pri volitvah uvrstile obmejne goriške vasi Prosenjakovci, Krizevci in Gornji Petrovci, kjer so volitve končali že v dopoldanskih urah.

V MARIBORSKI OKOLICI SO FRONTOVCI POMAGALI ZADRUŽNIKOM

Na predvečer so na mnogih gričih ob severni meji zagoreli kresovi. Po večjih centrih pa so pripravili baklade. Povsod so volišča lepo okrasili in sprejeli tekmovanje, kdo bo prvi zaključil volitve. Po volitvah pa so odšli na prostovoljno delo. Frontovci v Limbušu so pomagali pri prevozu gnoja zadrugi v Pesnici. V Spodnji Polskavi so frontovci naložili na dan volitev 8 vagonov krompirja. V Zgornji Kungoti pa so pomagali pri gradnji zadržnega doma.

V Josipdolu so prvi zaključili volitve ob 9. uri zjutraj. Medsebojno so tekmovali tudi frontne organizacije Ožbal, Slivnica, Zgornja Polskava in Olsak, ki so volitve zaključile ob 11. uri.

Ustanovna skupščina metalurških delavcev

Ljubljana, 19. novembra. Zaradi važnosti in vloge, ki jih imajo kolektivi metalurških podjetij, je 18. plenurni ZSJ sklenil, da bo ustanovljen sindikat metalurgov.

Danes je bila v Domu sindikatov v Ljubljani ustanovna skupščina sindikata metalurških delavcev Slovenije. — Novi sindikat bo prevzel veliko odgovornost za uspešno izpolnjevanje nalog metalurgije. V Sloveniji bo zajel iz sindikata kovinarjev železarno Jesenje, Guštanj, Štore, tovarno glinice in aluminija v Strnišču in industrijo metalnih polizdelkov v Slovenski Bistrici; iz sindikata ru-

Pred 29. novembrom

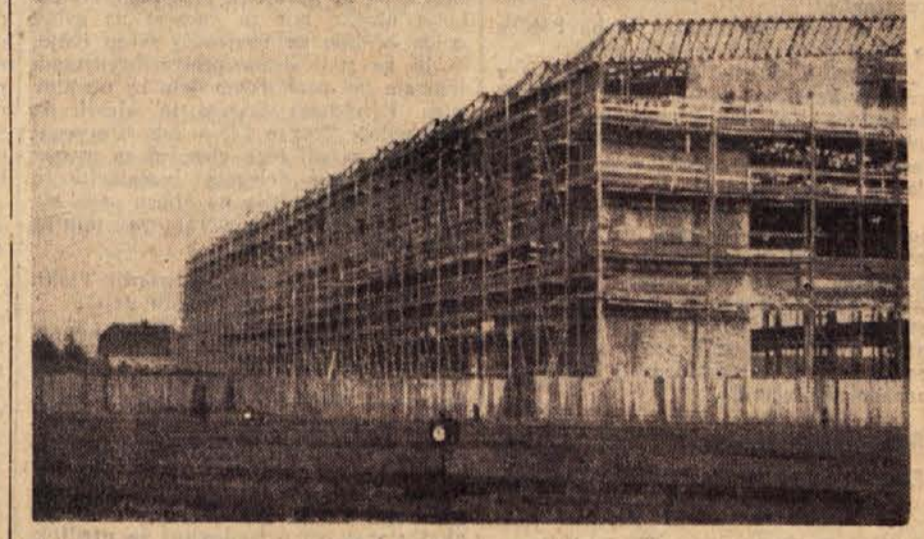
ZRASEL JE NOV VELIKAN PETLETKE

Na mestu, kjer je bila še lani zastrela tovarna vijakov, kjer so pred letom ljutomerski zadržniki in kmetje iz globokih izkopov odvažali samokolnice gramoz, se zdaj dviga mogočna jeklena stavba. V soboto 11. novembra so štiri monterke brigade po napornem in požrtvovalnem delu praznovali lepo slavje: 18 dni pred rokom so monterji izpolnili svojo obveznost in namesto 29. novembra je bila že preteklo soboto dograjena zadnja železna konstrukcija novega velikana naše petletke — nova velika montažna dvorana »Metalne«.

Zgodovina tega velikana se že izza prvih dni prepleta s tekmovanjem. Ko so lani ljudje Nedogove in Plojeve skupine tekmovali pri izkopu temeljev, je že bil

izkopnih del je tovarna že pripravljala prve velike jeklene konstrukcije. V konstrukciji sta glavna dela za pripravo konstrukcij vodila mojstra Jurečko in Pušnik, najbolj pa so se odrezali, kakor jim pravijo v tovarni »naši stari mački«, Husova in Koracinova brigada zakovičarjev, Kolarjeva in Požarjeva brigada predisarjev ter Mlinaričeva in Mernikova brigada sestavljačev. Zadovoljni danes delavci ugotavljajo, da so bili vedno na tekočem, kajti zavezali so se, da bodo končali delo do 29. novembra. Na tekočem so bili tudi v konstrukcijskem biroju z načrti.

Konstrukcije so bile sproti pripravljene za montažo na ekspeditu. Monterji so delavcem v konstrukciji dobesedno iz

To je samo polovica nove velike montažne dvorane »Metalne« v Mariboru

gotov generalni načrt projektanta ing. Miloslavjevića. Pod vodstvom projektanta so trije tovarniški inženirji statiki izračunali jeklene konstrukcije in šele po njihovih računih so štirje tehniški konstruktorji začeli izdelovati podrobne delavniške načrte, ki so jih dogotovili le-tos februarja. Poleg konstrukcij dvorane so skonstruirali prvič v naši državi velike pettonske vrtljive žerjave z radiu- som 360 stopinj. Samo za štiri velike desetonske močne žerjave in teh šest vrtljivih — ki bodo opravljali delo v novi montažni dvorani — so naredili okrog 50, za vsa zgradbo pa okrog 115 načrtov.

Lani maja so prejeli delavci konstrukcijske prve načrte. Še pred pričetkom

rok jemali težke jeklene dele. To veliko delo je dalo mnoge nove udarnike, saj so posamezniki presegali tehnične norme za 15%, povprečno pa od 5 do 10%.

»Monterji so se potrudili kot že dolgo ne«, pravi vodja montaže Vinko Lajpah. »Brigadirji so se dobro odrezali; naš uspeh pa je tudi zasluga dobre organizacije dela.« Povprečno je delalo 33 ljudi, to so tri monterke in ena transportna brigada. Z montažo so pričeli lani 21. novembra. Zaradi nujnih planskih del so od konca decembra do sredine januarja prekinili delo na montaži, vendar so delavci delali v najhujši zimi, v snegu, dežju in v vrtočavi višini. Da bi delo hitreje napredovalo, so mnogi delavci potegnili tudi čez ure in se delali dnevno povprečno po deset ur. Najbolj so poprijeli brigadir Mavrič, pri najtežjih monterških delih srednjih stebrov za žerjavno progno Čerčeva brigada in seveda tudi Berličeva brigada.

Grafikoni povedo, da sta v oktobru, ko so brigade najbolj hitele, Jančič in Klemenčič presegla normo celo za 29%. Tudi monterji imajo tehnične norme, zato pomenita dva ali trije odstotki presežene norme že lep uspeh. Čerčec, Mavrič, Kavsek, Berlič in Fadlevič so si priborili še naslov udarnika.

V ogromni dvorani, kjer se človek počuti kakor pritlikavec, so doslej opravljali težka montažna dela na hidromehaničnih in drugih napravah na prostem in bili izpostavljeni dežju, snegu in mrazu. V kratkem bodo končali zasteklitev strope in stene in bodo samo za stropne zasteklitve porabili 4000 m² žičnega stekla, za okenske zasteklitve pa 1600 m² okenskega stekla. Velikost dvorane si lahko približno predstavljamo, če primerjamo težo konstrukcij, ki tehtajo brez žerjavov nad 1200 ton. Naložene na vagono bi dale dve vlakovni kompoziciji po 60 vagonov.

Prihodnji teden bodo pričeli montirati številne žerjave in pričeli nameščati elektromotorje, proizvode »Rade Končarja«.

Gradbeni delavci urejujejo kanalizacijo in tlakujejo dvorano, kajti že decembra bo začelo v njej delati okrog 300 novih delavcev. Nova montažna dvorana »Metalne« je še eden naših velikih objektov, ki utrjujejo gospodarske temelje naše države. Predčasen zaključek monterških del pa je darilo požrtvovalnih monterjev republiki za njen praznik.

Tri e novi kolektivi izpolnili letni plan

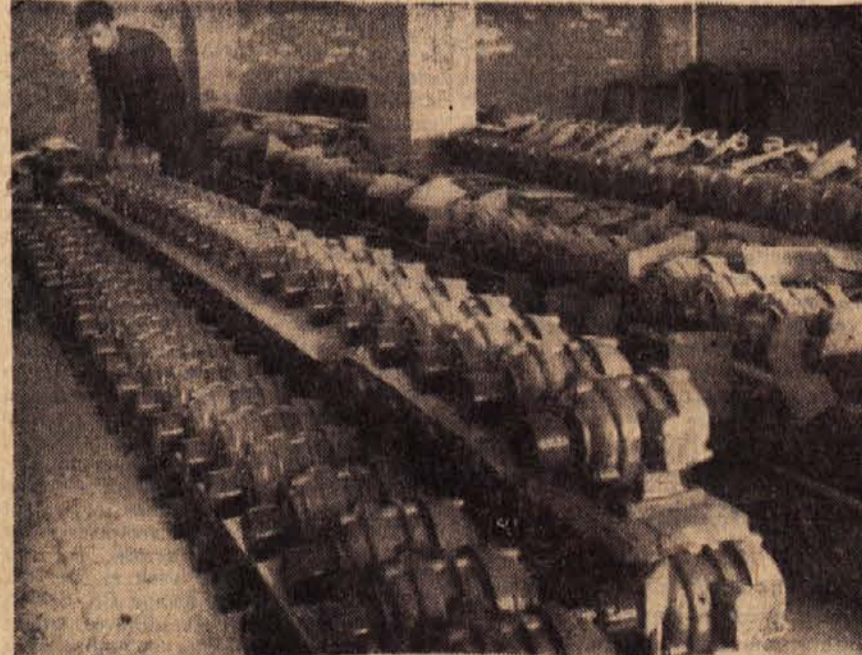
Na področju ljubljanske železniške direkcije so 15. novembra ob 11. uri izpolnili v vsej tehnično vozovni službi letošnji plan, ki obsega revizijo tovrstnih voz, to je, usposablja čim večje število vozovnega parka za prevoz blaga.

Velik delež pri tem uspehu v tehnično vozovni službi ima delavnica Ptuj, ki je že 14 dni prej izpolnila svoj letni plan. Letošnji uspeh te službe v planskem delu je najboljši porok, da bo prihodnje leto prav tako uspešno zmogla tudi za 20 odst. povečane planske naloge pri srednjem popravilu tovrstnih voz, kar je najvažnejša naloga za obvladanje blagovnega prometa na železnici in eden bistvenih pogojev za izpolnjevanje transportnih nalog. Bivša signalna delavnica, ki se je

zadnja leta naglo razvila, je dobila sedaj že obseg male tovarne. Proizvodi sedanje delavnice službe za zveze so vse bolj iskani v vsej državi. Delavnica vzdržuje obstoječe varnostne naprave. Je med najboljšimi tovrstnimi delovnimi kolektivi v državi, saj leto za letom osvaja prva mesta. Tudi letos si je priboril dvoje prehodnih zastavic. Letošnji plan je delovni kolektiv izvršil 17. novembra 100 odst., v preostalem delu leta bo storil vsa potrebna dela za nemoteno serijsko proizvodnjo raznih sodobnih objektov, telefonskih in varnostnih naprav. S. R.

Slovenj Gradec, 19. novembra. Včeraj ob 8.30 uri je kolektiv tovarne meril v Slovenj Gradcu izpolnil letni proizvodni plan.

V tovarni »Rade Končar« so z zmanjšanjem odpadkov prihranili 250.000 dinarjev v 14 dneh

Elektromotorji serijske proizvodnje iz tovarne »Rade Končar«, Zagreb

V zadnjih 14 dneh, odkar je bil okrepjen boj za zmanjšanje odpadkov v tovarni »Rade Končar«, so prihranili več ton jeklene pločevine, žice in drugega materiala v vrednosti 250.000 din. Manj odpadkov materiala bodo imeli tudi v prihodnjih mesecih in bo tako znašal letni prihranek približno 4 in pol milijonov dinarjev. Pobudo za varčevanje je dal delavski svet, ki je ugotovil, da prejšnji ukrepi niso bili dovolj učinkoviti. Člani delavskega sveta so vskladili organizacijo dela z bojem za varčevanje, in sedaj vsi obratni vračajo neizrabljen material oddelku, od katerega so ga prejeli.

Novi kolektiv iz tovarne »Rade Končar« je izpolnil letni plan, kar kaže na uspešno izpolnjevanje planske naloge. V tovarni »Rade Končar« so z zmanjšanjem odpadkov prihranili 250.000 dinarjev v 14 dneh. Pobudo za varčevanje je dal delavski svet, ki je ugotovil, da prejšnji ukrepi niso bili dovolj učinkoviti. Člani delavskega sveta so vskladili organizacijo dela z bojem za varčevanje, in sedaj vsi obratni vračajo neizrabljen material oddelku, od katerega so ga prejeli.

V RESKO PRISTANIŠČE JE PRIPLULA »MAKEDONIJA« S PRVO POSILJKO ŽIVIL IZ ZDA

Reka, 19. nov. Včeraj je priplula v resko pristanišče naša prekoceanska ladja »Makedonija«, ki je pripeljala živila iz ZDA. V zvezi s tem je prispel včeraj na Reko ameriški veleposlanik v Beogradu George Allan na ladji »Makedonija« je pozdravil g. Allana in njegovo soprogo pomočnik predsednika gospodarskega sveta FLRJ Ljubo Babič, ki je med drugim rekel:

»Kakor je že znano, je povzročila letošnja suša naši državi veliko škodo. Nobene kmetijske kulture ni bilo, ki bi je suša ne bila bolj ali manj poškodovala. V takšnem položaju je storila vlada FLRJ več organizacijskih in gospodarskih ukrepov, da bi se omilile posledice suše in da bi zagotovili prehrano prebivalstva. Visoko cenimo napore ZDA in njihove vlade, ki hoče s pravočasno pomočjo omiliti posledice suše in pomagati naši državi. Zato, smo prepričani, da bodo začele za ladjo »Makedonija« hitro prihajati še druge količine živil. Jugoslovanski narodi in njihova vlada so posvetili vse svoje sile ustvarjalni graditvi svoje države ter krepitvi dobrih odnosov med državami in stvari miru. Ni dvoma, da bo tudi ta pomoč pomagala doseči ta veliki cilj.

Gospod veleposlanik, dovolite, da vam tudi ob tej priložnosti izrazim ne le spoštovanje, marveč tudi prepričanje, da cenimo Vaše osebne napore in napore Vaših sodelavcev, ki ste jih prispevali in jih še prispevate za reševanje teh vprašanj.

V odgovor na pozdrav Ljube Babiča je rekel g. Allan med drugim:

»Vprašali so me, ali so te dobave v zvezi s kakšnimi pogoji. Edini pogoj je, da ostane Vaš narod svoboden in neodvisen, dovolj močan, da bo kontroliral lastno usodo in preprečil vsakomur vsiljevati vam pogoje.

Ta pošiljka je prva izmed mnogih, ki bodo sledile. Srečen sem, da sodelujem kot ameriški veleposlanik pri njenem prevzemu na jugoslovanskih tleh in da lahko hkrati izrazim svoje priznanje junakemu jugoslovanskemu ljudstvu, ki je trdno odločeno braniti svojo zemljo danes, kakor jo je branilo proti fašističnim napadalcem včeraj.

Ameriška Dobrodelna organizacija priredila sprejem na čast naše delegacije pri OZN

New York, 19. nov. (Tanjug) Danes je ameriška Dobrodelna organizacija v New Yorku priredila sprejem na čast naša jugoslovanske delegacije Edvarda Kardelja in drugih članov naše delegacije na zasedanju Generalne skupščine OZN. Pri sprejemu je bilo navzočih okrog 50 ameriških javnih delavcev in zastopnikov ameriških dobrodelnih organizacij, med njimi Hamilton Fitz Armstrong, urednik časopisa »Foreign Affairs«, George Macdonald, direktor organizacije za pomoč Jugoslaviji, Williams Chapbourne, predsednik fonda za pomoč Jugoslaviji in še številni drugi. Pri sprejemu so bili navzoči tudi javni in kulturni delavci jugoslovanskega rodu.

Operativni direktor Dobrodelne organizacije Paul Frenc je pozdravil jugoslovansko delegacijo in apeliral na vse Amerikance, naj pomagajo jugoslovanskemu ljudstvu.

Skupina goriških občinskih svetovalcev zahteva pojasnilo o neporabljenih kreditih

Gorica, 19. nov. (Tanjug) Skupina občinskih svetnikov Gorice je zahtevala od predsednika pojasnilo o gospodarskem stanju v Gorici. Predsednik občinskega sveta naj pojasni, zakaj se niso začela melioracijska dela na območju Krmin-Gradiška in zakaj se niso začeli graditi hiš za revne meščane in nameščence nekaterih podjetij.

Ta skupina poudarja razen tega, da je v proračunu občinskega sveta določen letos za komunalna melioracijska dela kredit 346 milijonov lir, da pa do danes niti milijon lir ni porabljen. S tem je brezposelnim delavcem, ki jih je danes v Gorici približno 4000, onemogočeno, da bi dobili delo pri graditvi teh objektov.

SKUPŠČINA EVROPSKE ZVEZE ZAHTEVA JASNO STALIŠČE FRANCOSKE VLADE GLEDE ZAHODNOEVROPSKE VOJSKE

Strasbourg, 19. novembra. Reuter poroča, da je bila včeraj v Strasbourg prva javna seja jesenskega zasedanja posvetovalne skupščine Evropske zveze. Ta skupščina, v kateri so parlamentari 25 držav, zastopani po 125 delegatih, je poleti prekinila zasedanje, da bi se lahko seznanila s stališčem posameznih vlad do predloga o združitvi Zahodne Evrope.

Ko je govoril v imenu odbora ministrov, je italijanski zunanji minister Sforza v glavnem razlagal težave pri delu tega odbora, ki mora vse sklepe sprejeti soglasno. Sforza je opozoril, da je treba takoj sprejeti konvencijo o sloveskih pravicah. Glede glavnega spornega vprašanja, ustanovitve enotne zahodnoevropske vojske, se je skliceval na razgovore, ki so o tej stvari že delj časa v okviru atlantskega pakta in dejal, da se bo šele po zaključku teh razgovorov evropski svet lahko pečal s tem vprašanjem.

Pred začetkom zasedanja je stalni odbor skupščine pozval francoskega zunanega ministra Roberta Schumana, naj prihodnji teden razloži pred skupščino stališče francoske vlade do spornih vprašanj v zvezi z ustanovitvijo zahodnoevropske vojske. Francoski načrt za ustanovitev take vojske je bil podlaga resolucije, ki jo je posvetoval-

Delo Organizacije združenih narodov

JUGOSLOVANSKA DELEGACIJA JE PODPRLA TRYGVE LIEJEV DVAJSETLETNI PROGRAM MIRU

Flushing Meadows, 19. nov. (Tanjug) Na včerajšnjem plenarnem sestanku Generalne skupščine se je nadaljevala razprava o mirovnem programu za 20 let, ki ga je razložil generalni sekretar OZN Trygve Lie. Plenum bo razpravljati tudi o dveh resolucijah v zvezi s tem programom, in sicer o sovjetskem predlogu, ki vsebuje priporočila iz programa Trygve Lieja in glavne teze sovjetske politike, razložene v glavnem v že odklonjeni resoluciji za okrepitev miru, ter predlog devetih držav, v katerem je določeno, naj Generalna skupščina zahteva od pristojnega organa razpravo o 10 točkah programa Trygve Lieja in o tem poroča na prihodnjem zasedanju Generalne skupščine.

Na seznamu govornikov današnje seje je bil prvi sovjetski zunanji minister Višinski. Izjavil je, da ne vodi predlog Trygve Lieja k miru na svetu in da je eden izmed njegovih smotrov zmanjšati pomen veta v Varnostnem svetu. Višinski je dejal, da bi bilo kljub vsemu mogoče razpravljati o 20-letnem mirovnem programu, vendar le v primeru, če bi ta program predelali v smislu sovjetske resolucije. Večji del govora je Višinski izkoristil za nove napade na politiko ZDA in za trditve, da je samo Sovjetska zveza vedno podpirala vsako akcijo za mir in napredek mednarodnega sodelovanja.

Filipinski predstavnik Romulo je dejal, da je program Trygve Lieja listina največjega pomena. Po govornih švedskega in danskega delegata, ki sta prav tako podprla mirovni program Trygve Lieja, je poljski delegat podprl sovjetski predlog resolucije. Kanadski delegat je izjavil, da bo sprejel programa Trygve Lieja utrdilo mir in varnost na svetu in da bi bilo za Sovjetsko zvezo boljše, če bi se tudi sama pridružila drugim državam pri praktičnem delu za utrditev miru. Egiptovski delegat je izjavil, da so predlogi Trygve Lieja zelo dragoceni in da bo zaradi tega glasoval za njegov program. Tudi delegata Jugoslavije in ZDA, ki sta govorila na koncu seje, sta podprla program generalnega tajnika OZN o 20-letnem miru.

Stališče Jugoslavije je razložil Vladimir Simić, ki je med drugim dejal:

»Jugoslovanska delegacija je ob enem z delegacijami Kanade, Čileja, Kolumbije, Haitija, Libanona, Pakistana, Filipinov in Švedske eden izmed predlagateljev resolucije, v kateri je izrečena pohvala spodbudi generalnega sekretarja Trygve Lieja.

Naša sodba o tej spodbudi generalnega sekretarja je, da je to zaželena akcija v smeri prizadevanj za utrditev miru in varnosti na svetu. Razen tega smo mnenja, da je bil generalni sekretar OZN na podlagi funkcije, ki jo opravlja v skladu z Ustanovno listino OZN, ne samo pooblaščen, ampak tudi dolžan, da da določeno vzpodbudo za spoštovanje določb Ustanovne listine in vestno opravljanje dolžnosti, ki so jo prevzele države članice. To velja še tem bolj, ker je ozračje napetosti v današnjih mednarodnih odnosih posledica svetovne politične krize, ki traja že prav od začetka druge svetovne vojne in ki se je zaostрила do takšne stopnje, da je zaskrbljenost upravičena.

Jugoslovanska delegacija pa je eden izmed predlagateljev tega načrta za resolucijo tudi še zato, ker 20-letni program za ohranitev miru na podlagi akcije OZN v glavnem poziva k izpolnitvi obveznosti, ki so jih države članice prevzele z ratifikacijo Ustanovne listine OZN. Na podlagi teh ratifikacij je Ustanovna listina postala ne samo zbirka pravil novega mednarodnega reda, ampak tudi nacionalni zakon vsake države članice.

Vlada moje države in jugoslovanski narodi so v celoti sprejeli načela Ustanovne listine OZN in svojo nacionalno politiko spravili v sklad s pravicami in dolžnostmi, ki izvirajo iz teh načel. Na podlagi naukov iz težkih zgodovinskih izkušenj v daljni in najnovější preteklosti si ne želimo ničesar drugega kot mir, mednarodno varnost, medsebojno razumevanje in spoštovanje ter mirno reševanje vseh mednarodnih sporov na temelju enakosti, svobode in popolne enakopravnosti vseh držav in narodov na svetu.

Predloženi program si razlagamo tako, da v njem niso obseženi pred-

logi za izdajo določenih in konkretnih rešitev o mednarodnih vprašanjih, ki jih omenja 10 njegovih točk, ampak da zastavlja organom OZN in državam članicam naloge, za katerih uresničenje se je treba v skladu z Ustanovno listino truditi v prihodnjih letih. V tem vidimo realistično gledanje na možnosti, ki jih daje sedanjí mednarodni položaj. To je tisto, kar je v programu bistveno. Vendar pa so stališča glede obrazložitve k posameznim točkam predlaganega programa lahko različna. Tudi jugoslovanska delegacija zavzema ločeno stališče glede posameznih obrazložitvev k nekaterim točkam programa. Teh obrazložitvev kot takšnih ne sprejema in če bi glasovali o samem programu kot takšnem, bi prišlo naše stališče do teh obrazložitvev programa do izraza pri glasovanju. Vendar pa tukaj ne gre za to. Predloženi program smo, kakor sem že poudaril, vzeli kot neke vrste spodbudo za akcijo v smeri skupnih prizadevanj za ohranitev miru in mednarodne varnosti. Ta program je tako pojmovan in ocenjen v predlogu za resolucijo, katerega predlagatelj smo tudi mi poleg osmih drugih sil. Ta resolucija, v kateri je pohvaljena spodbuda, ki jo je dal generalni sekretar,

SZ naj ukine svojih tisoč radijskih postaj za motenje so zahtevali delegati odbora za socialna in kulturna vprašanja

Flushing Meadows, 19. nov. (Tanjug) Odbor za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja je razpravljalo o motenju radijskih oddaj. To vprašanje je bilo sproženo v zvezi s prakso Sovjetske zveze, ki ovira radijske oddaje drugih držav. Po trditvi delegata ZDA imajo v ZSSR sedaj nad tisoč posebnih postaj za motenje. S tem sistemom sovjetska vlada skoraj popolnoma onemogoča poslušanje tujih radijskih postaj v Sovjetski zvezi, sedaj pa ZSSR dela tudi na tem, da bi tudi v državah svojega bloka ustvarila in izpopolnila tak sistem oviranja tujih radijskih oddaj, da jih prebivalstvo teh držav sploh ne bi moglo poslušati.

Sovjetski in poljski delegat sta odkrito priznala, da Sovjetska zveza sistematično ovira oddaje tujih držav, namenjane prebivalstvu ZSSR in vzhodnoevropskim državam. Prakso oviranja tujih radijskih oddaj sta zagovarjala s trditvijo, da gre za preprečevanje širjenja neresničnih obvestil v Sovjetski zvezi. Predstavnik ZSSR je poudaril, da tuje radijske oddaje ovirajo politiko in napore sovjetske vlade tako, da je sovjetska vlada prisiljena motiti jih.

Delegat ZSSR je šel močje preko dejstva, da se je tudi ZSSR s podpisom konvencije v Atlantic City obvezala, da ne bo ovirala radijskih oddaj drugih držav. Ta konvencija je razglasila, da je vsako oviranje radijskih oddaj drugih držav kršitev suverenosti teh držav, da ni v skladu z načeli enakopravnosti narodov in da krši načelo Združenih narodov o razvoju prijateljskih odnosov med narodi.

Jugoslovanski delegat Matko Plejič, ki je govoril o tem vprašanju, je izjavil med drugim, da bo vsak tisti, ki je iskreno za svobodo obveščanja in za prijateljske odnose med narodi, načeloma soglašal z obdobjem vseh tistih ravnanj, katerih smoter je oviranje tujih radijskih oddaj in da bo podprl poziv OZN, naj se take metode preprečijo.

V veljavnih mednarodnih pogodbah, je dejal Plejič nadalje, so se države izrecno obvezale, da bodo svoje postaje konstruirale in uporabljale samo na način, ki ne bo povzročil škodljivih vplivov pri tujih oddajah.

Ko obravnavamo ta problem v luči sedanjega stanja na področju radijskih oddaj, ne moremo iti mimo dejstva, da razvija prav ZSSR, ki je velika sila in ima velike tehnične možnosti, sistem motenja tujih radijskih oddaj. Zrtev te prakse je tudi moja država, je nadaljeval jugoslovanski delegat. Sovjetske radijske postaje ovirajo oddaje jugoslovanskih radijskih postaj, namenjene tujini. Jugoslavija ima relativno skromno oddajno kapaciteto. Proti tej majhni kapaciteti pa so naperjene številne postaje velike zmogljivosti. To je objektivni razlog več, da jugoslovanska delegacija podpira poziv Združenih narodov svojim članicam, naj nastopijo proti motenju tu-

V Beograd je prispel generalni direktor kongresne knjižnice v Washingtonu

Beograd, 19. nov. (Tanjug) V Beograd je dopotoval generalni direktor ameriške osrednje kongresne knjižnice v Washingtonu Werner Clup, ki se vrača s pariškega zasedanja Organizacije združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo.

Clup bo v Beogradu obiskal večje knjižnice, bibliografski inštitut FLRJ ter oddelek za zamenjavo mednarodnih publikacij. Z našimi strokovnjaki bo proučil možnost zamenjave publikacij iz mednarodnih znanstvenih ustanov.

vabi ob enem ustrežajoče organe OZN, naj pregledajo tiste dele programa Trygve Lieja, ki jih posebno zanimajo, in da naj o uspehu svojega pregleda poročajo Generalni skupščini pred 6. rednim zasedanjem Generalne skupščine. To je torej vsebina tega, kar predlagamo, in v tem so obsežne meje, do katerih lahko po našem mnenju gremo glede na našo sodbo o predložnem programu.

Mnenja smo, da bo po ustrežajočih organih OZN predloženo poročilo o uspehih presojanja posameznih delov predložnega programa Trygve Lieja pomembno koristno in pomembno gradivo za razpravljanje in nadaljnje sklepe Generalne skupščine.

Posebni politični odbor bo razpravljalo o rasnem zapostavljanju v Južni Afriki

Flushing Meadows, 19. nov. Posebni politični odbor je sprejel včeraj predlog širske resolucije, v kateri je rečeno, da je poseben politični odbor pristojen za rešitev pritožbe, ki jo je vložila indijska vlada proti rasni pristranosti do Indijcev v Južnoafriški uniji. Za široko resolucijo je glasovalo 35 držav, proti sta glasovali razen Južnoafriške unije Avstralija in Gvajana. 17 držav pa se je glasovanja vzdržalo.

Ekvadorski delegat je predlagal, naj bi sprejeli vprašanje rasne pristranosti do Indijcev v Južnoafriški uniji na dnevnim red prihodnjega zasedanja Generalne skupščine, če tega vprašanja do tedaj ne bi rešili. Ta predlog so podprle delegacije Mehike, Filipinov in Urugvaja.

ih radijskih oddaj. Ta razlog podpira še dejstvo, da so jugoslovanske radijske postaje namenjene izključno širjenju resnice o moji državi in razvoju prijateljstva ter dobrih odnosov med narodi. Toda tisti, ki to delajo, bi morali vedeti, da prav ta surova metoda najbolje odgovarja na vprašanje, na čigavi strani je resnica.

Odbor za socialna, kulturna in humanitarna vprašanja je končno sprejel šilski predlog resolucije, ki je bil nekoliko spremenjen iz dodatki Mehike, Filipinov, Indonezije, Iraka, Irana, Indije in Saudove Arabije. Po tej resoluciji ne smejo članice OZN ovirati radijskih oddaj tujih radio postaj, prav tako pa ne smejo prenašati po svojih radijskih postajah zlatih ali kletniških napadov na druge države.

Pismi dveh informburojevcev ki sta spoznala svoje izdaistvo

Bivši zvezni minister za lahko industrijo Savo Zlatič je naslovil na uredništvo »Borbe« obširno pismo, v katerem pripoveduje svojo zmotu. Med drugim piše, da zdaj, po dveh letih, niso več potrebne diskusije in pojasnila, ker je stvarnost pokazala, da sta imela naš CK in tovariš Tito prav, da je resnica močnejša od obrekovanja, laži, groženj in hrupa. Zlatič pravi, da je bil sam tisti, ki je začel na umazano in izdajalsko pot. Cim bolj pa se je čas odmikal, tem večji je bil prepad med njegovimi nazori in resnično stvarnostjo. Ko je zaradi svojega sovražnega dela in vedenja izgubil svobodo, je lahko osebno slišal iz ust ljudi, ki so delali za NKVD, kakšna umazana sredstva so uporabljali renegati v CK VKP(b) v boju proti naši Partiji že davno pred resolucijo Informburoja. Spoznal je tudi, koliko dobrih tovarišev in dobrih komunistov je pahnila takšna politika v nesrečo.

Savo Zlatič pravi ob koncu svojega pisma, da trdno veruje v zmago pravih stvari naše Partije, v zmago resnice in tistih velikih idealov, ki so jih postavili pred delavski razred in vse človeštvo Marx, Engels in Lenin. Ta velika načela marksizma-leninizma bodo zmagala ne le v naši majhni državi, marveč v vsem svetu, ker živimo v času, ko ni mogoče uničiti zmagovite zastave resničnega socializma.

Stanislav Samardžić, ki je prav tako poslal pismo uredništvu »Borbe«, piše, da je študiral od leta 1932 do 1936 na komunistični univerzi pri Kominterni v Moskvi, potem pa se je prijavil za borce internacionalne brigade v Španiji. Po porazu v Španiji se je leta 1939 vrnil v ZSSR, kjer je ostal do svojega prihoda v Jugoslavijo leta 1944. V oktobru 1941 se je povezal s predstavnikmi Rdeče armade, ki so mu obljubljali, da bo lahko odpotoval v Jugoslavijo, toda s pogojem, da bo delal za NKVD, kar je storil v dobri veri, da tisto, kar dela za ZSSR, dela hkrati tudi za svojo domovino. Decembra 1944 je prispel v Beograd, kjer je postal član MK. Kmalu se je povezal s tajnikom sovjetskega veleposlanstva Saharovom, ki mu je naročil, naj mu priskrbi karakteristike vseh članov MK Beograda, kakor tudi članov CK Srbije, zlasti pa, naj poišče za njihovo stališče do ZSSR. Od aprila do septembra 1945 je Samardžić vodil partijske tečaje pri CK Srbije. Saharov mu je takrat naročil, naj mu priskrbi karakteristike vseh tajnikov, zlasti pa naj bi mu priskrbel natančne podatke o njihovem odnosu do ZSSR. Samardžić mu je izročil poročilo o tečajih in karakteristike za 150 tovarišev.

Pozneje je Samardžić predeval na Višji partijski šoli pri CK KPJ in zopet mu je tajnik sovjetskega veleposlanstva,

Novice z vsega sveta

Thomas Mann odklonil udeležbo na »kongresu miru« v Varšavi
New York, 19. nov. (Tanjug) Znani nemški pisatelj Thomas Mann, ki živi v ZDA, je včeraj izjavil, da je odklonil povabilo za sodelovanje na kongresu pristašev miru v Varšavi, kjer so ga izvolili v predsedstvo kongresa. Izjavil je, da je v odgovoru na povabilo izrazil svoje simpatije do naporov za ohranitev miru, vendar je hkrati poudaril svojo odločitve, da bo stvari miru koristil na svoj lastni način.

Ročna dela iz Jugoslavije na razstavi v New Yorku

New York, 19. nov. (Tanjug) V začetku novembra so odprli v New Yorku mednarodno razstavo ženskih ročnih del, na kateri so sodelovale žene iz 84 držav. V jugoslovanskem oddelku razstave so bila razstavljena izvirna ročna dela, filigranska dela v srebru, narodne vezene, noše, preproge ter številne knjige in brošure o razvoju Jugoslavije. Zeme jugoslovanskega rodu so pridobile uspešen koncert jugoslovanskih narodnih pesmi in plesov.

Sudanska neodvisna stranka noče združiti z Egiptom

Chartum, 19. nov. (Tanjug) Sudanska neodvisna stranka je imela včeraj protestni sestanek, na katerem je zavrnila egiptovski zahtevo, da bi se Egipt in Sudan združila pod egiptovski krono. Reuter poroča, da je bilo na sestanku poudarjeno, da Sudanci ne priznavajo anglegoptovske pogodbe iz leta 1936 zato, ker niso sodelovali pri njeni sklenitvi. O usodi svoje dežele hočejo sami odločiti.

Argentina noče dobavljati mesa Angliji

Buenos Aires, 19. nov. Argentinska vlada včeraj ni hotela sprejeti kompromisnih predlogov britanskih zastopnikov za obnovitev dobav mesa Vel. Britaniji, ki so bile ustavljene v letošnjem juniju. United Press poroča, da argentinska vlada ni privolila v cene mesa, ki jih je predlagala britanska vlada.

Pomoč ameriškega Rdečega križa za Korejo

Washington, 19. nov. United Press poroča, da je glavni odbor ameriškega Rdečega križa določil kredit v znesku 300.000 dolarjev za civilno obnovo Koreje. V začetku tega meseca je ameriški Rdeči križ podaril Koreji za več kot 100.000 dolarjev blaga. Ob enem je ameriški Rdeči križ sporočil, da sta v skupnem številu osmih zdravstvenih skupin, ki jih bodo poslale ZDA na Korejo na podlagi sklepa OZN o pomoči Koreji, obsežni tudi dve skupini ameriškega Rdečega križa.

tokrat Grigorijev, naročil, naj mu priskrbi obširna pisma poročila in karakteristike o slušateljih. Tudi to naročilo je Samardžić izpolnil. Razen tega ga je Grigorijev opozoril na pismene obveznosti, ki jih je dal Samardžić organom NKVD. Naročil mu je, naj opravlja v sindikalni šoli, kamor je bil Samardžić medtem premečen, isti posek kakor prej. Zlasti pa naj opazuje vedenje in delo tovarišev iz Centralnega odbora sindikatov Jugoslavije. O vsem tem mu je Samardžić poročal pismeno in ustno.

Ko je prispelo pismo CK VKP(b) in ko je bila objavljena resolucija Informburoja, je bil Samardžić prosvetni inšpektor za industrijske šole pri Ministrstvu za težko industrijo FLRJ. Takrat je bil povezan z novim tajnikom sovjetskega veleposlanstva Ivanovom.

Ko se je kot izdajalec znanel pri nas v zaporu, je zvedel za budništanski proces, v katerem so bili španski prostovoljci obsojeni kot agenti Gestapa. Ker je tudi sam španski prostovoljec in ker osebno pozna skoraj vse tovariše, ki so se borili v Španiji, nikakor ni mogel razumeti, čemu služijo takšne metode. Še bolj pa je bil presenečen, ko so začeli vse našo narodnoosvobodilno borbo prikazovati kot delo Gestapa. Dogodki so mu bedale bolj odpirali oči in naposled je spoznal, da je vsa gonja CK VKP(b) proti naši državi dobro premišljena, da gre za same laži in obrekovanja. Na drugi strani pa mu je postajalo čedalje očitneje, da uveljavlja CK VKP(b) imperialistično in hegemonistično politiko, da temelji vsa politika CK VKP(b) do vzhodnoevropskih držav in kompartijskega sveta na neenakopravnosti in podrejenosti. Na eni strani to, na drugi pa velikanski uspehi pri graditvi socializma v Jugoslaviji so ga prepričali, da je na izdajalski poti in da služi umazaniji koristolni kaste, ki je izdala stvar socializma in mednarodnega delavskega gibanja. Po hudem notranjem boju se je naposled odločil stopiti na pot, po kateri hodijo naši narodi s svojo Komunistično partijo in s tovarišem Titom na čelu. Bil je pripravljen sprejeti strogo in zasluženo kazno. Toda tudi v njegovem primeru se je pokazalo, kako skrbita naša Partija in naš CK za ljudi in hočeta rešiti slehernega človeka. Namesto zaslužene kazni za obveščevalno delo se Samardžić izpustil in zdaj se lahko kot svobodni državljani vključijo v boj za zgraditev socializma v Jugoslaviji.

Samardžić zaključuje svoje pismo z besedami: »Potrudil sem bom, da bom z vsemi svojimi silami opravil izkazano mi zaupanje in postal neomajen borec za zgraditev socializma v naši državi, za zmago linije naše Partije, za vsem ljudstva in tovariša Tita.«

Kako naj se pionirji pripravijo na praznik republike

Doslej navadno nismo pisali o tem, kako naj pionirji praznujejo dan nove Jugoslavije. Samo po sebi je razumljivo, da je 29. novembra kot za vse državljane tudi za pionirje velik in pomemben praznik. Morda zanje še celo, saj je zgodovinski 29. november položil temelje, na katerih raste srečno življenje predvsem za naš najmlajši rod. In končno, so tudi mnogi pionirji prispevali v boju, katerega rezultat je 29. november — praznik republike.

Mnogim pionirskim odredom je to tako samo ob sebi razumljivo, da molče mimo 29. novembra sploh ne morejo več. Tako se vsi odredi slovenjograškega okraja na letošnje praznovanje že dalj časa pripravljajo s študiranjem programa za nastope in akademije, pionirski odredi iz Most v Ljubljani pa so sredi živahnega tekmovanja z najboljšim odredom v Ljubljani, ki je v domu gluhonem mladine. Preteklo soboto so pionirji s Kodeljevega že preskušali svoje sposobnosti s pionirji gluhonemnice, ki so nastopili največ s telesnimi vajami in resnično začudili s izredno uveljaviteljnostjo, discipliniranostjo, telesni čvrstosti in obenem izredni spretnosti. Pionirji s Kodeljevega pa so priredili največ s recitacijami, kar seveda kaže, da je pri njih pravo pionirsko udeleževanje šele na začetkih.

Spričo reorganizacije pionirske organizacije pa se mnogi odredi vendar ne znejejo prav in nekako kolebajo v odločitvi, kaj bi letos. Češ, lani smo že nekaj mesecev pred praznikom dobili točno navodila, temo za zbor, ki smo ga pripravili za praznik, in podobno. Letos vsega tega ni bilo, kar pa seveda še zdaleka ni nikakršen pomislek nad tem, če naj se odredi na praznovanje pripravljajo ali ne. Vsako praznovanje je najlepše in najbolj pristočno, če je izraz občutenja in razpoloženja, ki vlada v nekem kraju. Ni torej poglavitno vprašanje, če bodo vsi pionirski odredi pripravili za praznik prav zbor, ali ne, ali celo ne, če bo ta poudarjal ravno temo, kot jo je lani — Dan naše republike — naš praznik. Tako poenotenje katerega koli praznovanja je gotovo dokaj dolgočasno, za otroka pa še celo. Nekaj uklenjenega in uniformiranega je v vsem tem, to pa otrokom gotovo ni niti najmanj blizu. Naj praznuje vsak odred svoje posebne in naše skupne praznike — pa tudi dan republike — tako kot najbolje ve in zna, kar se mu zdi najprimernejše. Samo tako bomo prišli do tistih pristočnih praznovanj, ki na zunanji steer morda ne bodo nič velikega in posebnega, ki pa bodo otrokom blizu in jih bodo veselili.

Sprejem v pionirsko organizacijo mora biti za otroka pomemben dogodek, zato smo jih doslej običajno vezali na največje državne praznike. Velika večina pionirjev je bila sprejeta med pionirje prav na 29. november. Mnogi pripravljajo sprejem novih pionirjev tudi letos za ta dan. Vse to je popolnoma prav, le čim pristočnejši in slovesnejši naj bo sprejem. Obetaja se bojozen, da bodo tu in tam sprejemali pionirje po stari šabloni, da je pionir pač bolj ali manj vsak kolo od obvezan otrok, pa če kaže za to kakšno posebno zanimanje ali ne. Z reorganizacijo pa se je začelo pripadnostjo med pionirji precej spremenilo. Pionir je lahko samo otrok, ki sodeluje vsaj v enem izmed krožkov in je star najmanj sedem ali največ štirinajset let. Nikakršnega pomena bi torej ne imelo, da bi zaradi občaja, da počastimo 29. november tudi z množičnim sprejemom pionirjev, tudi le malo sprejemali vse od kraja. Kjer nam še ni uspelo pridobiti otrok za udeleževanje, kjer skratka pionirskega življenja v resnici še ni, marveč je vse to šele samo razpravljanje ali pa še to ne — bi bil tudi sprejem samo papirnata stvar.

Seveda pa so vse te misli zelo daleč od mnenja, da bi sprejeme opustili tudi tam, kjer pa krožki že delajo ali pa so otroci vsaj izrazili željo, da bi delali v

krožkih. V takih primerih bo lahko sprejem samo pobuda za to, da bodo težave hitreje premagane in da bo njihovo delo čimprej steklo.

Morda še besedo ali dve o razstavah in medsebojnem tekmovanju pionirjev, kar vse je bilo doslej zelo v običaju. Ni nobenega razloga, da bi te stvari opuščili, kjer so dani osnovni pogoji za to. Jasno pa je, da odred, ki dejansko ne dela, tudi za 29. november na razstavi ne bo imel kaj pokazati. In prav tako je jasno, da odred, ki še nima razvitega življenja po krožkih in skupinah, ne bo imel s kom tekmoovati. Kjer je pionirsko življenje še tako zelo v začetkih, bodo praznovanje najprimerneje in najkoristneje opravili, če bodo prav do samega praznika opravili tisto, na čemer življenje pionirske organizacije stoji. Ni pa ga brez dobrih starejšinskih svetov pri posameznih odredih, ne brez voditeljev-instruktorjev posameznih krožkov in skupin, ne brez potrebnih prostorov in sredstev za delo le-teh. In končno ga ni brez pionirskih štabov in ne brez pionirjev, ki vodijo posamezne krožke.

Take priprave na praznovanje 29. novembra bodo pionirji prav lahko razumeli, če jim bodo znali na živih primerih pokazati, kako se tudi odrasli pripravljajo na praznik predvsem z delom. Šele po takih pripravah pa bo sama proslava za pionirja tudi nekaj prirodnega, nekaj, kar bo notranje lahko občutili, kar ne bo osamljeno stalo sredi njegovega ostalega življenja. Proslava bo vesel in zadovoljstva poln zaključek po dobro opravljenem delu. Tudi sam sprejem med pionirje bo pridobil na potrebni pomembnosti samo, če bo slonel na delu, če bo merilo za sprejem pionirjevo udeleževanje. Naravno, da torej sprejemi odšel ne bodo mogli biti več tako množični, kot so bili doslej. Toda tistim, ki bodo ob sedanjih pogojih sprejeti med pionirje, bo to prav gotovo dosti več pomenilo. Samo taki pionirji pa bodo lahko pridobivali v svoje vrste tudi ostale otroke, kot so to pred kratkim storili mežiški pionirji, ki so na lastno pobudo od otroka do otroka iskali priglavlence za posamezne krožke.

ALI NAJ KRMIMO TUDI S SLAMO?

V žitorodnih krajih je sploh navada, da krmijo večidel s slamo. Letos pa bomo morali tudi pri nas poseči po tem krmilu, da bomo prehranili živino čez zimo. Ta članek nam namenja propagirati slamo kot »izredno« dobro krmilo, temveč le prikazati, da se da tudi slamo s pridom uporabiti. S slamo sicer živini ne bomo nudili hranilnih snovi, vendar jo bomo prehranili, čeprav deloma na škodo mlečnosti in prirastka. Vendar slama ni povsem brez hranilnih snovi; v srednje dobrem senu je le za polovico več hranil kakor v dobri slami, rudniških snovi in beljakovin je seveda v njej malo.

Kolikor vrst žita imamo, toliko vrst slame je. Vrednost slame cenimo nekako po prebavljivosti in po tem, koliko je hranilnih snovi v posameznih vrstah. Vrednost slame je odvisna od več činiteljev: od vrste in sorte žita, od stopnje zrelosti, od vremena in spravila. Kako posamezni od teh činiteljev vplivajo na kakovost slame, vedo najbolje kmetovalci sami iz lastne skušnjave. Pravijo, da je slama od jarah žit boljša; to bo tudi držalo, saj je ta slama mehkejša in lažje prebavljiva.

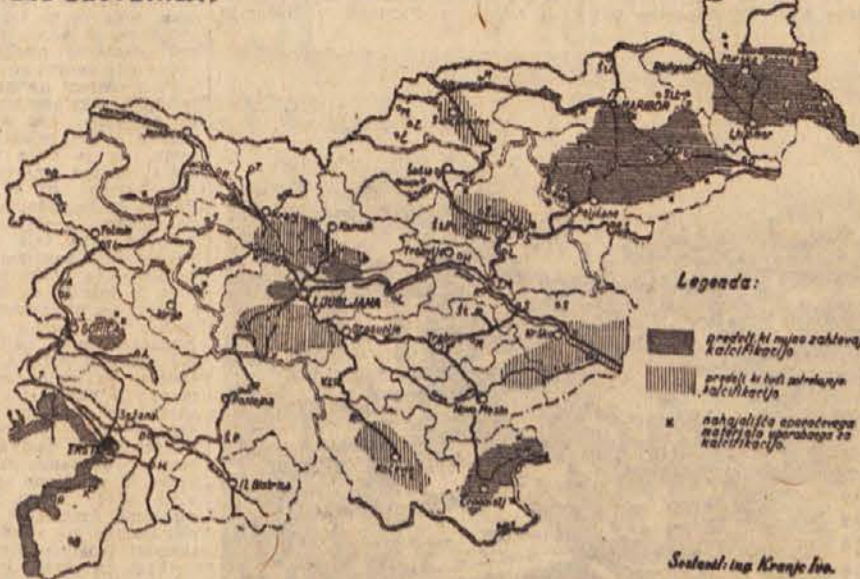
Najslabša je ržena slama, posebno če je bila rž pozno požeta; tudi pšenična ni mnogo boljša. Od ječmena, posebno jarega, dobimo boljše slamo, ki nekoliko ugodneje vpliva na mlečnost krav. Paziti moramo le, da je ne pokladamo v prevelikih množinah, ker sicer dobi mleko grenak okus. Isto, glede mlečnosti, velja tudi za ovseno slamo, ki pa ima med vsemi naštetimi največ hranilnih snovi.

Korzna slama je boljša kakor slama od belih žit, posebno v listju je razme-

Apnenec na kislja zemljišča, da nam bodo več rodila

Med najvažnejše agrotehnične ukrepe v borbi za izboljšanje rodovitnosti kisljih zemljišč spada tudi kalcifikacija (peskanje). Ze sam zakon o 5 letnem planu nalaga kmetijstvu usedbo sodobnih agrotehničnih ukrepov, da se poveča proizvodna zmogljivost naših polj, travnikov, sadovnjakov in gozdov, in med drugim je predvidena tudi kalcifikacija kmečkih zem-

L.R. SLOVENIJA

Ze raziskana področja v Sloveniji, ki potrebujejo kalcifikacijo. — Razen teh že raziskanih predelov pa je povsod v naši republici še precej kisljih zemljišč, ki jih bo treba še raziskati in kalcificirati

ljišč. In prav v pogledu izboljšanja poljedelskih tal z apnenjem v kmetijstvu in gozdarstvu so v preteklih letih nekateri kmetijski strokovnjaki pokazali tako »razumevanje«, ki nikakor ni v skladu s stremiljenjem našega delovnega človeka za izboljšanje življenjskih pogojev in povečanje življenjske ravnine.

Korist kalcifikacije kisljih zemljišč je dokazana. Kjerkoli so kalcificirali kislja zemljišča — brez izjeme — so dobili najboljše rezultate. Ker smo pri dokazovanju vajeni, da pogledamo čez plote,

poglejmo v Švico in Nemčijo ali v Anglijo. Tam pomeni kalcifikacija kisljih zemljišč — gnojenje njiv, sadovnjakov, travnikov, gozdov. To so že tisočkrat preizkušene stvari, ki so tam v navadi že desetletja nazaj — v borbi za večjo rentabilnost zemlje, ali po naše — v borbi za večje hektarske donose. Ako se zavedamo, da danes še ne moremo zmehani-

valne zemlje in so v štirih letih uporabili nad 100 vagonov kniskega apnenca in saturacijskega mulja iz sladkornih tovarn. Poglejmo hektarski donos ozimne pšenice na tem posestvu L. 1947, ko zemlja ni bila kalcificirana, je znašal donos samo 8,08 metrskih stotov, po kalcifikaciji leta 1948 že 14,72 m. c., 1949 že 22,12 in letos kljub suši še vedno 18,04 metrskih stotov. Ozimna rž je dala pred kalcifikacijo komaj 12,45 m. c., po kalcifikaciji pa prvo leto 15, drugo leto že 18,06. Ozimni ječmen po kalcifikaciji 16,52 m. c. (leta 1948, leto kasneje 28 in letos kljub suši 30,34! Jarj oves n. pr. je dal pred kalcifikacijo hektarski donos 6,50 metrskih stotov, po kalcifikaciji pa se je dvignil na 20,86 in drugo leto na 25,87 metrskih stotov. — Zvišanje hektarskega donosa je bilo znatno tudi pri povrtninah. Zelje na primer na izprani zemlji sploh ni uspevalo. Po kalcifikaciji pa se je donos dvignil na 392 metrskih stotov in je kljub letošnji suši ostal na 350 m. c. Še večji je bil donos paprike in paradiznika: donos paprike pred kalcifikacijo je znašal le 60, po kalcifikaciji pa se je dvignil na 138 m. c.

Smotno kalcifikacijo kisljih zemljišč uvajajo tudi Mestno posestvo Pštata (s 100 vagoni apnenca), Državno posestvo v Rakičanu in nekaj desetih drugih posestev, ekonomij, zadrug in posameznih naprednih kmetovalcev.

Slovenija bo prešla v mesecu novembru iz Knina 500 vagonov apnenčeve moke. Kalcifikacijo pa osvaja tudi v gozdarstvu, predvsem v številnih gozdnih drevesinah gozdnih gospodarstev.

Po računih strokovnjaka za kalcifikacijo tov. ing. Beltrama potrebuje Slovenija kot prvo dajatev za izboljšanje kisljih zemljišč najmanj pol milijona vagonov apnenca.

KAJ TEŽI FRONTOVCE V GRAHOVEM

V Grahovem frontovcu nikakor niso mogli sklicati na sestanek. Dejali so: »Kaj bomo hodili tritati čas, saj je vsako sestajanje brez pomena.« Nisi in nisi jih mogel prepričati, da je frontna organizacija na vasi nujno potrebna. In ko si jih omenil ljudsko inšpekcijo, ki bo reševala razne probleme glede odkupov in varčevanja, takrat so se šele razhudili:

»O varčevanju, o varčevanju bi bilo treba govoriti,« so se vsi hkrati oglušali, »toda najprej morajo naše oblasti poznati varčevanje, potem šele se bomo tudi mi držali vseh ukrepov o varčevanju.« Nikdo ni hotel prav z besedo na dan, da bi vedeli, kam pravzaprav merijo.

Končno se jim je le razvezal jezik. Pripravovali so, da je v neposredni bližini vasi velik travnik, na katerem je razrasena okrog 20.000 kg sena, ki že dva meseca gnije in ni več uporabno za krmo. Nismo jim verjeli, sato smo si travnik kar sami ogledali. Na travniku pa nismo našli samo gnilega sena, ampak tudi velik prazen kozolec. Ni nam šlo v glavo, kako je kaj takega sploh mogoče. Zvedeli smo, da je zgnilo seno lasti LIP Ilirske Bistrice, ki je s pomočjo mladine pokosilo seno ob obronkih jezera. Ko so ga pokosili, so ga raztresli po travniku, kjer gnije še danes. Toda ne samo seno. V bližini je na prostem postavljen vsem vremenskim neprilicam tudi električni motor in stiskalnica. Stroji so popolnoma zarjaveli in so le za igrato vaškim otrokom.

Ispraševali smo, kaj so vaščani pokrenili, da bi preprečili vso to škodo. Odgovor pa smo dobili kaj klaverna. Pisali so šestkrat na OLO, na LIP in Okrajni kontrolni komisiji, toda odgovora ni bilo od nikoder. Da bi sami le stvari uredili, so dejali, pa se niso upali, ker je to državna last. Pojasnjevali smo jim, da je njihovo stališče nepravilno in jim povedali, naj v bodoče rešujejo vse stvari bolj samostojno in naj ne čakajo samo pomoči od zgoraj.

Caldwell Taylor: „Dinastija smrti“

V ameriški moderni literaturi zavzema roman pisateljice Caldwell Taylor »Dinastija smrti« brez dvoma najodličnejše mesto. To je avtoričin prvi roman, ki ga je napisala šele v zrelih letih in ga izdala malo pred drugo svetovno vojno. Takoj po izidu je pisateljica z njim zalovila, roman sam pa so izdajali v ogromnih nakladah. Preveden je že tudi skoraj v vse evropske jezike. Lepo ga je poslovenila Mira Pucova, izdala pa ga je Državna založba Slovenije v Ljubljani.

V nenavadno širokem konceptu nas avtorica romana popelje skozi življenje treh rodov in nam ob njih z izbrusenim psihološkim ter družbenim pogledom narisa eno od neštetihih krivulj razvoja kapitalizma v Ameriki. Pero zastavi prav na začetku prejšnjega stoletja, ko se je »yankejska« Amerika še trdo borila za svoja tla na novem kontinentu in potem zasedle eno samo področje razvijajočega se kapitalizma v Ameriki — oboroževalno industrijo. Pride do točke, kjer se kapitalizem sprevrže v imperializem in si prične razdeljevati svet in tržišče — to je do prve svetovne vojne.

Avtorica je prav dobro vedela, zakaj si je za hrbenico svojega romana izbrala prav razvoj oboroževalne industrije. Ob tej je namreč lahko najbolj plastično pokazala razvoj družbenega reda, ki vodi po svojih brezdušnih poteh do svetovne vladavine dveh, treh velekapitalistov, ki se lahko po mili volji igrajo s svetom in jim postanejo narodi le še šahovske figure.

To splošno družbeno ogrodje romana obdaja široko panoramo človeških življenj, ki so do svoje najgloblje intimnosti neposredno odvisni od sistema, ki ga

ustvarjajo in katerega sužnji so. Avtorica nam je naravnost z naturalističnimi sredstvi narisala areno, kjer se na življenje in smrt bijejo ljudje iste krvi, ki znajo pregaziti vse, prav vse človeško, samo da zadostijo svojim ekonomskim pohleptom in strasti po vladanju. V prvem rodu, ko je zarodek kasnejše veleindustrije še v stadiju primitivne smodničnosti, se začne borba med bratoma Josephom, revnim in navlmin priseljenecem iz Anglije, in med Georgeom Barbourjem, ki se je v Ameriki že dokaj stabiliziral. Končni udarec svojemu stricu zada Josephov najstarejši sin Ernest s tem, da ga izrine iz ustanovljene družbe. Med obema spratno vozi prebrisani tretji družabnik, francoski priseljenec Armand Bouchard. V nadaljnjih petdesetih letih dosega Ernest z arjamonovsko podjetnostjo, trdoživostjo in brutalnostjo vse večje uspehe, širi svojo industrijo in s tem svojo ekonomsko oblast v mestecu Winsdorju. Z ustanovitvijo tvrdega Barbour et Bouchard koplji svoje imetje, za katero žrtvuje celo svoja ljubezenska čustva, pozneje pa celo čustva svojih otrok in nečakov. Tako postane svetovno znan in odločujoč industrijec. Za antipoda mu je avtorica postavila skrajno simbolično figuro, njegovega brata Martina, ki instinktivno sluti nečlovečnost bratovega počenjanja, a je preslab, da bi kaj preobrnil. Sicer se upre, nastopi pot kvazi-revolucionarja, ki pa je na tedanji stopnji družbenega razvoja ostala samo toletojansko samaritanstvo in je morala propasti.

V tretjem rodu Barbourjev si je avtorica privoščila dednostno igrjo. Otroci grabežljivega in neizprosne Ernesta

se »izrodijo« in jih drugega za drugim izgublja, mehkega Martina pa so pravi Ernesti v drugi izdaji. Lgžuba otrok za Ernesta Barbourja ni tragična, kajti v svojih grabežljivih in samopasnih nečakih najde svoje vredne in sposobne naslednike. Hkrati s njimi dorasča tretji rod potomcev Francoza Armanda Boucharda. Obe »dinastiji« sta si z medsebojnimi zakonskimi zvezami (razen Ernesta, ki se zelo »dalekovidno« zveže z industrijskim Sessionsom) pridobili ogromno denarnih deležev. Bouchardi, premeteni Francozi, čakajo, kdaj bodo lahko sami zavladovali nad ogromnim imetjem. Zaradi »nesposobnosti« Ernestovih nečakov se jim načrti uresničijo in nekdanja družba Barbour et Bouchard se preimenuje v »Bouchard in sinovi«. To pomeni konec dinastije Barbourjev, ne pomeni pa konca

Od šolskega predmeta do uporabne znanosti

Naše založbe izdajajo vedno več poljudnoznanstvene literature. Ob tej priliki se ustavimo samo na »Mladinski knjižnik«, ki je prišla prav letos v svoji knjižnici »Priroda in ljudje« z načrtnim izdajanjem poljudnoznanstvenega slovnstva. Dobili bomo dela, domača ali tuja iz vseh najrazličnejših panog naravoslovnih in tehničnih ved, prirejena glede na starost, to je sprejemljivost bralcev.

Po tem, komu in za kaj so namenjena, jih lahko razvrstimo v 1. Kratkoročne, ki naj v obliki slikanice poleg šolskega pouka pomagajo pionirjem osvoboditi osnovne pojave iz posameznih znanstvenih panog. Vsako leto izidejo štiri. Letos smo že dobili, oziroma še bomo: »Kratkočasnice iz fizike, kemije, mehanike, pomorstva. 2. Odraslejšim pionirjem namenjene knjige, kot so letos: Paberki

dinastije smrti — oboroževalne veleindustrije, ki je prav s približanjem prve svetovne vojne raztegnila svoje tipalke po vsem svetu.

Avtorica je tudi v prikazovanju ljudi pokazala močan ustvarjalni talent. Psihološke priprave svojih oseb je izvedla z izredno doslednostjo in tako življenjsko, da zaživijo pred nami. Poleg nekaterih pretirano sentimentalnih ženskih tipov je bila vseokoli dosledna realističnemu prikazovanju.

Roman »Dinastija smrti« je predvsem družbeni roman, roman porajajočega se kapitalističnega razreda. Z upoštevanjem vseh gibal in vseh kavzalnosti, ki jih povzročata nastajanje in porast takega razreda, je avtorica ustvarila resnično in poučno sliko važnega poglavja družbene zgodovine.

iz fizike, Zanimiva matematika, Potovanja po nebu. 3. Mladinkam in mladincem prirejena dela, ki bodo letos obsegala: Iz življenja žuželk, Od poštevank do integrala, Življenje zemlje, Elektrotehnika, Fizikalno šitanko in Valzorjeva berila. 4. Knjižice, namenjene raznim krožkom na srednjih šolah, kot na primer letos »Mladi biolog«, 5. Množično izdajo dela, ki naj nadomesti naročnikom »Cieibana« in »Pionirja« deseto številko teh listov. Letos je izšla Faradayeva »Zgodovina sveče«.

Potem ko vemo za načrt »Mladinske knjige«, da vodi bralce postopno, od nižjega k višjemu poznanju zakonov in sil narave, tudi ne smemo jemati posameznih njenih izdaj izolirano oziroma slučajno. Nedavno izšli »Paberki iz fizike«, namenjeni mladini, na primer za-

htevajo osnovno šolsko znanje, se pravi »Kratkočasnice iz fizike«, ki so izšle že prej. (Podobno bodo obdelana ostala področja, na primer kemija, matematika, biologija, elektrotehnika itd.)

»Paberki« so prevod nemškega dela Otta Willj Gaila. Knjižica obravnava na 70 straneh razne fizikalne zakone, v glavnem zakone mehanike. Približuje jih s primeri z najrazličnejših področij, od gospodinjstva do hipotetičnih predstav, na primer »če bi izkopali jašek skozi sredo zemlje...« Razlaga pojavov, njihovih vzrokov, delovanja in učinkov je preprosta in enostavna, vendarle včasih pre-malo poljudna (gravitacijski zakon). Zanimive so »uganke«, ki jih avtor tudi postavlja, na primer »kaj je lažje, tona lesa ali tona železa« (z nazorno razlago Arhimedovega načela dokaže, da je tona lesa za 2,4 kg »težja« od tona železa), ali »kako s pomočjo snega ali ledu za-zavreti vodot. Vsebinsko tudi tolmajšo ilustracije. Knjižica, ki navaja mladino na samostojne poizkuse, oziroma razmišljanja, je vsekakor uspeh poskus, kako napraviti iz šolskega predmeta uporabno znanost.

Pravilice o živalih. Cieibanova knjižnica »Mladinske založbe« je pred kratkim naredila otrokom veselje z lepo izdajo »Pravilice o živalih«. Zbirko 26 pravilic oziroma basni, ki obsega s številnimi risbami J. Trpina 80 strani, je prevedel iz ruščine pesnik Pavel Gollia. Medtem ko so prve stvari s ponavljajočimi se refreni skorodna enega in istega motiva morda malce monotone, so ostale prave pestre, zanimive in tudi vsebinske. Marsikatera nam je sicer že znana, marsikatero je na primer Krylov tudi že bolje povedal, gotovo pa je, da se bo knjižica zelo priljubila ljudskošolskim otrokom.

